FORUM STATISTICUM SLOVACUM Vol XVI (2020) No 1 pp 34-45

Starostlivosť o seniorov v podmienkach Slovenskej republiky
Elderly care in the conditions of the Slovak Republic

Michal Páleník[a], Magdaléna Musilová[b]

[a] Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta managementu, Katedra ekonómie a financií, Odbojárov 10, 820 05 Bratislava, Slovenská republika

[a] Comenius University in Bratislava, Faculty of Management, Department of Economics and Finance, Odbojárov 10, 820 05 Bratislava, Slovak Republic

[b] Inštitút zamestnanosti, Povraznícka 11, 811 05 Bratislava, Slovenská republika

[b] Employment Institute, Povraznícka 11, 811 05 Bratislava, Slovak Republic

michal.palenik@fm.uniba.sk, magdalena.musilova@iz.sk

Abstrakt: *Starnutie populácie je jedným z najzásadnejších problémov, ktorým bude Slovenská republika v blízkej budúcnosti čeliť. Táto demografická zmena si vyžiada výrazné zmeny v systéme poskytovania sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti. V príspevku opisujeme súčasnú situáciu týkajúcu sa sociálnych služieb pre seniorov na Slovensku, konkrétne dostupnosť sociálnych služieb pre seniorov v jednotlivých krajoch, kapacitu a hustotu poskytovania sociálnych služieb v krajoch a na záver sa zameriavame na problematiku vysokého podielu lekárov a zubných lekárov vo vyššom veku na Slovensku. Z nami vykonanej analýzy vyplýva, že štát by mal neodkladne začať investovať do sociálnych služieb pre seniorov, zabezpečiť dostatočný počet jednotlivých druhov zariadení sociálnych služieb vo všetkých krajoch a prilákať mladých pracovníkov do zdravotníctva na Slovensku.*

Abstract: *Ageing of the population is one of the most serious issues Slovakia will have to face in the near future. This demographic change will require substantial changes in the social services system and health care system. We describe in this paper the current situation regarding social services for seniors in Slovakia, precisely the availability of social services for seniors in the individual regions of Slovakia, capacity and density of provision of social services in regions and the end of the paper we focus on the issue of high share of physicians and dentists of higher age in Slovakia. We concluded that the state should immediately start to invest in social services for seniors, secure a sufficient number of individual types of social services facilities in all the regions and attract young medical staff to Slovakia.*

Kľúčové slová: *starnutie populácie, sociálne služby, seniori, starnutie zdravotníckeho personálu*

Key words: *population ageing, social services, seniors, ageing of medical staff*

1 Úvod

Kvalita života seniorov a senioriek je úzko spätá s úrovňou zdravotnej starostlivosti v krajine. Relatívne nízku úroveň zdravotnej starostlivosti na Slovensku je možné sledovať vo vzťahu ku všetkým vekovým kategóriám vrátane seniorov. Spolu so starnutím populácie sa menia požiadavky, ako aj nároky na zdravotnícky systém. Pridruženým problémom je aj starnutie zdravotníckeho personálu, ktoré predstavuje nielen závažnú hrozbu pre fungovanie zdravotníctva v budúcnosti, ale jeho negatíva sa prejavili aj v čase pandémie,

kedy zásadný podiel zdravotníckeho personálu patril medzi skupinu ohrozenú pandémiou.

Ako vidno na grafe 1, počet 65-ročných ľudí na Slovensku sa má do roku 2030 zdvojnásobiť. Obyvatelia vo veku 80 a viac rokov sú práve tá veková kategória, ktorá najviac využíva zdravotnú starostlivosť, či v podobe ústavnej starostlivosti alebo následnej opatery doma. O pár rokov sa do tejto vekovej kategórie presunú aj silné povojnové populačné ročníky. Preto je nevyhnutné riešiť pálčivú otázku o financovaní zdravotného systému v budúcnosti už dnes. Starnutie populácie spojené so starnutím zdravotníckeho personálu, slabým financovaním zdravotníctva a požiadavkami na dlhodobú starostlivosť predstavujú zásadné výzvy pre zdravotný systém na Slovensku.

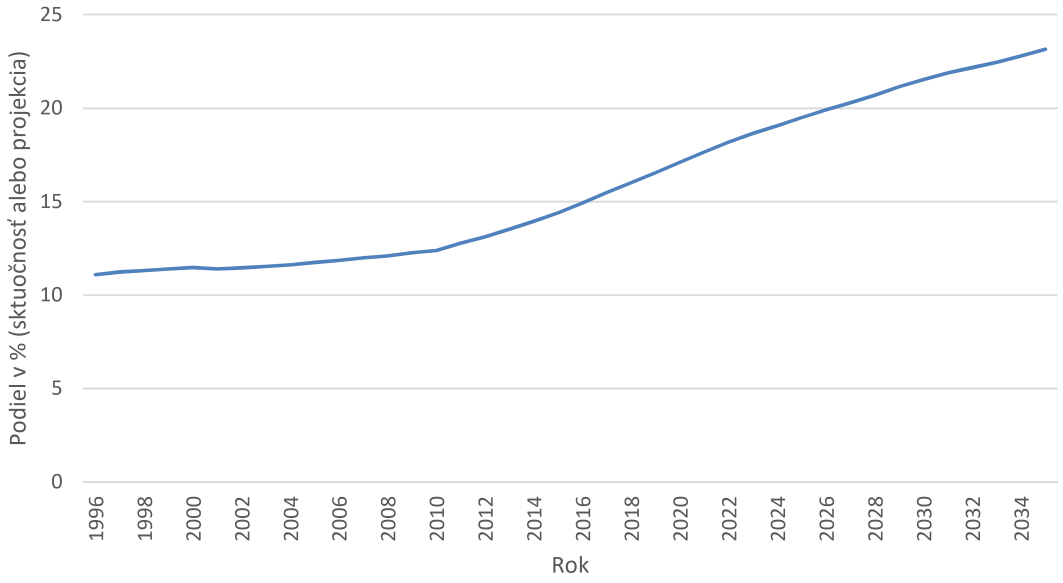

Graf 1 Vývoj podielu ľudí nad 65 rokov na celkovej populácii na Slovensku *(Zdroj: vlastné spracovanie podľa dát zo Štatistického úradu SR)*

Dokument State of Health in the EU za Slovenskú republiku konštatuje, že Slovensko prešlo za posledných 15 rokov pozitívnymi zmenami, no stále ešte zaostáva v množstve aspektov za priemerom EÚ. Naše zdravotníctvo si vyžaduje sústavné zlepšovanie a väčšiu pozornosť zo strany kompetentných napriek tomu, že pozitívne vyrástlo v mnohých sledovaných ukazovateľoch, ktoré odrážajú zdravotný stav obyvateľstva.

Stredná dĺžka života na Slovensku v roku 2017 (77,3 roka) sa síce oproti roku 2000 v pomere k priemeru EÚ (80,9 roka) jemne zvýšila, no stále je to necelé 4 roky rozdiel. Stredná dĺžka života mužov aj žien vo veku 65 rokov od roku 2000

výrazne vzrástla, no netreba zabúdať na kvalitu života po tomto veku sprevádzanú množstvom chorôb či postihnutí. Slováci a Slovenky žijú síce dlhšie, no nie všetky ďalšie roky života strávia v dobrom zdraví. Zatiaľ čo na Slovensku čaká seniorov v priemere 3,9 roka bez zdravotného postihnutia, priemer v rámci krajín EÚ je 10 rokov. Zvyšných 13,5 predpokladaných rokov života strávia Slováci s chronickými chorobami alebo so zdravotným postihnutím, priemer EÚ je 9,9 roka. V roku 2017 bol predpoklad, že ľudia žijúci na Slovensku sa po 65. roku dožijú ešte 17,4 roka, čo predstavuje pozitívny rozdiel oproti roku 2000 v podobe 2,4 roka. Treba však dodať, že viac ako tri štvrtiny rokov po 65. roku života sú najmä u žien prežívané s chronickými chorobami a zdravotnými postihnutiami.

Slovenská republika vynakladá na zdravie výrazne menej finančných prostriedkov, ako je priemer EÚ, no objem peňazí z verejných zdrojov je podobný. Na Slovensku predstavuje 80 % a v EÚ 79 %. V roku 2017 vynaložilo Slovensko na zdravotníctvo 1 600 eur na osobu, čo je o 40 % menej než priemer EÚ. V prepočte na HDP je táto suma stabilná, predstavuje 6,7 %, priemer EÚ je 9,8 %. Čo sa týka krajín V4, Česko dáva do zdravotníctva najviac, nasleduje Slovensko, Poľsko a na chvoste je Maďarsko. Údaje z roku 2016 hovoria, že úmrtnosti, ktorej sa dalo predísť, je na Slovensku výrazne viac, ako je priemer EÚ. To isté platí aj pri hospitalizáciách, pričom správa konštatuje, že väčší dôraz na primárnu zdravotnú starostlivosť a prevenciu by prispel k zníženiu počtu úmrtí, ktorým sa dalo predísť. V roku 2016 malo Slovensko tretiu najvyššiu mieru úmrtnosti na rakovinu po Maďarsku a Chorvátsku, čo predstavovalo na Slovensku o 20 % viac úmrtí ako priemer EÚ. Správa uvádza, že takéto nelichotivé číslo môže byť spôsobené tým, že na Slovensku donedávna neexistoval komplexný národný protirakovinový program.

Čo sa týka počtu lekárov a sestier, v porovnaní s Európskou úniou bola na Slovensku v roku 2017 veľmi podobná hustota lekárov (3,4 lekára na 1 000 obyvateľov v porovnaní s 3,6 v EÚ). Počtom lekárov sa približuje k EÚ, no čo sa týka počtu sestier, ten klesol v porovnaní s rokom 2000 nielen v absolútnych číslach, ale aj na obyvateľa. V roku 2017 bola viac ako tretina lekárov (36 %) starších ako 55 rokov, čo predstavuje 6 700 z 18 600 lekárov. Lekárske fakulty na Slovensku každý rok ukončí viac ako 700 študentov, čo predstavuje počet, ktorý by mal nahradiť počet lekárov odchádzajúcich do dôchodku. Menej ako polovicu z týchto absolventov však tvoria zahraniční študenti a väčšina z nich nepokračuje vo vykonávaní svojej lekárskej praxe na Slovensku. Okrem toho je emigrácia slovenských lekárov vyššia ako imigrácia iných absolventov medicíny do krajiny, výsledkom čoho je čistý úbytok ľudských zdrojov. Slovensko má nedostatok zdravotných sestier a počet študentov a absolventov programu vzdelávania zdravotných sestier od roku 2010 klesá. Na základe vyššie uvedeného vláda

ponúka od roku 2018 štipendium vo výške 6 000 eur na podporu vzdelávania sestier pod podmienkou, že absolvent zostane pracovať v krajine aspoň 5 rokov.

V tomto článku sa zameriame na starnutie populácie na Slovensku v spojitosti s dostupnosťou sociálnych služieb pre seniorov a seniorky a na starnutie lekárov a zubných lekárov na Slovensku. Pre účely tohto článku považujeme za seniora osobu nad 65 rokov.

2 Dostupnosť sociálnych služieb pre seniorov a seniorky na Slovensku

Dostupnosť sociálnych služieb sa výrazne líši v závislosti od regiónu a ypu potrebnej služby. Nasledujúca kapitola popisuje druhy zariadení sociálnych služieb, kapacitu týchto zariadení a hustotu sociálnych služieb v krajoch.

2.1 Druhy zariadení sociálnych služieb pre seniorov a seniorky na Slovensku

Na Slovensku funguje hneď niekoľko druhov zariadení, ktoré sa starajú o seniorov a seniorky alebo poskytujú rôzne sociálne služby. Nasledujúca tabuľka uvádza jednotlivé druhy týchto zariadení a ich aktuálny počet na Slovensku.

Tab. 1 Druhy a počty zariadení sociálnych služieb na Slovensku *(Zdroj: vlastné spracovanie podľa dát z Centrálneho registra poskytovateľov sociálnych služieb podľa stavu k 1. 9. 2019)*

Druh zariadenia	Počet
Denné centrum	260
Denný stacionár	227
Zariadenie pre seniorov	498
Domov sociálnych služieb	490
Opatrovateľská služba	1280
Podpora samostatného bývania	6
Nízkoprahové denné centrum	333
Špecializované zariadenie	288
Sprostredkovanie osobnej asistencie	16

Rôzne druhy zariadení plnia rôzne typy sociálnych služieb. V prípade domova sociálnych služieb sa poskytuje sociálna služba v týždennej forme alebo ambulantnou sociálnou službou, a to osobám, ktoré ešte nedovŕšili dôchodkový vek a zároveň sú odkázané na pomoc druhých. Presný stupeň odkázanosti špecifikuje § 38 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej aj zákon o sociálnych službách). Takýmto osobám je poskytnuté ubytovanie, stravovanie, ale aj vzdelanie, zatiaľ

čo zariadenie pre seniorov, ako už z názvu vyplýva, slúži na starostlivosť o penzistov.

Zariadenie pre seniorov zabezpečuje starostlivosť pre dôchodcov 24 hodín denne. Keď osoba dosiahne dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc od inej osoby, má možnosť požiadať o poskytnutie tejto sociálnej služby. Seniorom sa v zariadeniach ponúka celodenné stravovanie, poradenstvo, záujmová činnosť a hlavne ubytovanie. Na Slovensku funguje až 498 zariadení pre seniorov, ktoré sú v približne rovnakom počte rozmiestnené po krajoch. Výnimku tvoria Bratislavský a Košický kraj, v ktorých sa nachádza 43 a 48 spomínaných zariadení. V ostatných krajoch sa ich počet pohybuje okolo 60. Účelom denného centra je počas dňa zabezpečiť seniorom alebo ľuďom s ťažkým zdravotným postihnutím záujmovú činnosť, kultúrne vyžitie a množstvo ďalších aktivít. Najvyšší počet denných centier, 47 a 45, sa nachádza v Prešovskom a Bratislavskom kraji. V ostatných krajoch Slovenska sa početný stav týchto sociálnych zriadení pohybuje medzi hodnotami 23 až 32, pričom najnižší počet denných centier sa nachádza v Nitrianskom kraji, 23 centier. V špecializovanom zariadení sa poskytuje sociálna služba, ako je ubytovanie, stravovanie, rehabilitácia a hlavne pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby. Toto zariadenie poskytuje priestor na dôstojný život ľuďom, ktorí sú odkázaní na pomoc druhých kvôli svojej chorobe. Nárok na ubytovanie v tomto type zariadenia majú ľudia s konkrétnymi chorobami vymedzenými v § 39 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Možno spomenúť niekoľko chorôb z tohto zoznamu, ako napr. Parkinsonova choroba, Alzheimerova choroba, skleróza multiplex a niekoľko ďalších zdravotných postihnutí. Rebríček s najvyšším počtom týchto zariadení v krajoch vedie Nitriansky kraj so 65 zariadeniami. V hlbokom kontraste je Banskobystrický kraj, a to len so 17 špecializovanými zariadeniami. V ďalších krajoch sa tieto počty líšia, a to od 23 zariadení v Trenčianskom kraji až po 47 v Žilinskom kraji. Najvyšší počet z poskytovaných služieb tvorí opatrovateľská služba. Na Slovensku máme až 1 280 poskytovateľov tejto služby. V prípade denného centra, denného stacionára, špecializovaného zariadenia, zariadenia pre seniorov a domova sociálnych služieb sa tieto počty pohybujú v rozmedzí 260 až necelých 500 poskytovateľov. Presné počty poskytovateľov jednotlivých služieb za kraje môžete vidieť v tabuľkách 2 a 3.

2.2 Kapacita zariadení sociálnych služieb

Jednotlivé druhy sociálnej služby a ich počet sa pri verejnom a neverejnom poskytovateľovi často veľmi líšia. Napríklad pri denných stacionároch je dominantný súkromný sektor. Pri náhľade na kraje, najvyšší počet súkromných poskytovateľov je v Prešovskom kraji, za ktorým nasleduje Košický kraj a na poslednom mieste sa umiestňuje Trenčiansky kraj. Pri verejnom poskytovateľovi

sa priečky vymenili a s veľkým náskokom vedie Žilinský kraj, za ktorým nasleduje Banskobystrický kraj. Rebríček uzatvára Trnavský kraj.

Pri pohľade na zloženie poskytovateľov sociálnych služieb, resp. ich delenie na verejných a neverejných poskytovateľov, podľa štatistík k 31. 12. 2018 vedú dominantne verejní poskytovatelia. Celková kapacita všetkých poskytovateľov sociálnych služieb pre občanov odkázaných na pomoc druhých a pre seniorov tvorí 51 037 miest, z toho miesta v zariadeniach pre seniorov tvorí počet 19 068. Pri bližšom pohľade na verejných poskytovateľov zistíme, že ponúka o približne polovicu viac miest, než je to v prípade neverejných poskytovateľov. Pri verejnom sektore je toto číslo na úrovni 30 051 a pri súkromnom sektore hovoríme o 20 986 miestach. Zariadenia pre seniorov ponúkajú vo verejnej sfére 10 470 miest, pričom súkromný sektor tvorí 8 598 miest.

Tab. 2 Druhy a počty zariadení neverejných poskytovateľov sociálnej služby na Slovensku *(Zdroj: vlastné spracovanie podľa dát z Centrálneho registra poskytovateľov sociálnych služieb podľa stavu k 1. 9. 2019)*

Druh zariadenia neverejného poskytovateľa	Počet v krajoch								Spolu za SR
	ZA	TN	BB	BL	KE	NR	PO	TT	
Denný stacionár	5	6	9	5	47	11	71	10	164
Zariadenie pre seniorov	28	36	28	22	34	49	50	29	276
Domov sociálnych služieb	7	15	22	18	32	19	27	8	148
Opatrovateľská služba	48	20	33	23	54	59	58	31	326
Podpora samostatného bývania	1	0	0	0	0	0	1	0	2
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Nízkoprahové denné centrum	3	1	7	3	4	3	2	1	24
Špecializované zariadenie	5	10	4	21	20	31	30	9	130
Sprostredkovanie osobnej asistencie	0	0	2	4	0	2	5	1	14

Aj napriek tomu, že sa nám môžu zdať predchádzajúce čísla uspokojujúce, nie je to tak. Na čakacej listine máme aj dnes niekoľko tisíc žiadateľov, ktorí urgentne potrebujú umiestnenie v jednom z menovaných zariadení, aby mohli viesť dôstojný život za primeranej opatery, ktorú potrebujú. Čakacia doba už v súčasnosti predstavuje niekoľko mesiacov, dokonca rokov, pričom v budúcnosti môžeme očakávať výrazný nárast počtu seniorov. Je preto nevyhnutné situáciu okamžite riešiť.

Tab. 3 Druhy a počty zariadení verejných poskytovateľov sociálnej služby na Slovensku *(Zdroj: vlastné spracovanie podľa dát z Centrálneho registra poskytovateľov sociálnych služieb podľa stavu k 1. 9. 2019)*

Druh zariadenia verejného poskytovateľa	Počet v krajoch								Spolu za SR
	ZA	TN	BB	BL	KE	NR	PO	TT	
Denné centrum	28	26	32	44	33	23	46	24	256
Denný stacionár	6	2	1	7	4	12	27	4	63
Zariadenie pre seniorov	41	17	46	21	14	29	19	35	222
Domov sociálnych služieb	69	38	58	36	20	38	42	41	342
Opatrovateľská služba	190	148	136	39	135	106	112	88	954
Podpora samostatného bývania	2	0	1	0	0	0	1	0	4
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	0	0	0	2	0	1	2	3	8
Nízkoprahové denné centrum	1	1	1	0	3	2	0	1	9
Špecializované zariadenie	42	23	13	9	9	34	14	14	158
Sprostredkovanie osobnej asistencie	0	0	0	0	0	0	2	0	2

3 Hustota sociálnych služieb pre seniorov a seniorky na Slovensku

Najviac dôchodcov žije v Košickom kraji, ktorý má zároveň nadpriemerné množstvo seniorov na jedného poskytovateľa sociálnych služieb v porovnaní s priemerom SR, výnimku tvorí denný stacionár, kde si Košický kraj drží druhú priečku v rámci Slovenska. Počet obyvateľov 65+ pripadajúci na jeden denný stacionár je v Košickom kraji len 2 326, zatiaľ čo v Trenčianskom kraji pripadá na jeden denný stacionár až 12 946 občanov, čo je najalarmujúcejší stav v rámci poskytovania služby denných stacionárov. Najširší výber majú občania v Prešovskom kraji vzhľadom na potrebu denného stacionára, kde na jeden stacionár pripadá iba 1 169 seniorov. V tomto kraji sa nachádza až 91 poskytovateľov tejto sociálnej služby.

Dalo by sa očakávať, že najpriaznivejší stav bude v hlavnom meste a v Bratislavskom kraji. Samozrejme, v niektorých ukazovateľoch si Bratislavský kraj drží vysoké postavenie, ako je sprostredkovanie osobnej starostlivosti, pričom v tomto kraji pripadá až dvakrát menej občanov na jedného poskytovateľa, ako je národný priemer. Vedúcu priečku si opäť udržal Prešovský kraj, v ktorom prislúcha až takmer 3,5-krát menej obyvateľov na jedného poskytovateľa tejto sociálnej služby, než je národný priemer.

Počty obyvateľov prislúchajúcich na jednotlivé domovy sociálnych služieb alebo zariadenia pre seniorov nezaznamenávajú takú vysokú diferenciáciu, či už to v porovnaní s celoštátnym priemerom alebo pri porovnaní medzi jednotlivými

krajmi. V týchto prípadoch sa počty pohybujú medzi hodnotami cca 1 500 – 2 500.

Tab. 4 Počet obyvateľov vo veku 65+ rokov v krajoch *(Zdroj: vlastné spracovanie podľa dát zo Štatistického úradu Slovenskej republiky k 31. 12. 2018)*

Kraj	Počet obyvateľov vo veku 65+ rokov
Bratislavský kraj	110 554
Trnavský kraj	93 328
Trenčiansky kraj	103 570
Nitriansky kraj	119 014
Žilinský kraj	105 320
Banskobystrický kraj	109 355
Prešovský kraj	114 552
Košický kraj	118 626
Spolu	874 319

Na Slovensku, ako je možné vidieť v tabuľke 5, sú nerovnomerne rozdelení poskytovatelia a často sa jednotlivé kraje od priemeru SR radikálne líšia. Niektoré sociálne služby nie sú v jednotlivých krajoch ani len poskytované (pozri tabuľky 2 a 3).

Tab. 5 Počet seniorov vo veku 65+ rokov pripadajúcich na jedného poskytovateľa sociálnej služby *(Zdroj: vlastné spracovanie)*

Druh sociálnej služby	Priemer za kraj								Priemer za SR
	ZA	TN	BB	BL	KE	NR	PO	TT	
Denné centrum	2457	3733	3983	5175	3632	3417	2437	3595	3363
Denný stacionár	9213	6666	12946	5175	9575	10936	1169	2326	3852
Zariadenie pre seniorov	2571	1458	1954	1526	1526	1478	1660	2471	1756
Domov sociálnych služieb	2047	1905	1954	2088	1386	1367	1660	2281	1784
Opatrovateľská služba	1783	784	616	721	443	647	674	628	683
Špecializované zariadenie	3685	4058	3138	1831	2241	6433	2603	4091	3036

Počet seniorov, ktorí budú, či už to dobrovoľne alebo zo zdravotných dôvodov nútení využívať sociálne služby, bude v priebehu nasledujúcich rokov narastať. Ministerstvo sociálnych vecí a rodiny bude musieť vyriešiť nielen financovanie služieb, ale aj zvýšenie počtu poskytovateľov týchto sociálnych služieb v jednotlivých krajoch, keďže napriek celkovo rovnomernému rozloženiu počtu

seniorov v jednotlivých krajoch na Slovensku následné množstvo poskytovateľov nie je v súlade s týmito počtami.

4 Starnutie zdravotníckeho personálu na Slovensku

Starnutie zdravotníckeho personálu je už v súčasnosti na Slovensku značný problém. Riešenie akútneho stavu predstavuje výzvu pre ministerstvo zdravotníctva i celú našu starnúcu spoločnosť. V prípade neriešenia tohto problému sa dá očakávať veľký nedostatok zdravotníckeho personálu na Slovensku.

Problémy slovenského zdravotníckeho personálu sú verejnosti veľmi dobre známe: nedostatočná a prestarnutá materiálna vybavenosť nemocníc a ambulancií, nedostatok zdravotných sestier a lekárov, ale aj vysoký vek časti zdravotníckeho personálu.

Ak by sme sa venovali iba vekovej štruktúre a počtu našich zdravotníkov, z údajov NCZI by sme zistili nasledovné dva fakty. Počet našich zdravotníkov medzi rokmi 2009 a 2018 stúpol zo 77 961 na 82 331 pracovníkov. Tento jav môže čiastočne vytvárať ilúziu o zlepšovaní početného stavu v zdravotníctve. Ak sa však pozrieme na vekovú štruktúru najdôležitejších zdravotníckych pracovníkov, t. j. lekárov a zubných lekárov, zistíme, že podiel týchto zdravotníckych pracovníkov vo vekovej skupine 60+ v sledovanom období narástol, čo predstavuje zásadný problém pre budúcnosť poskytovania zdravotnej a dlhodobej starostlivosti na Slovensku.

Pri pohľade na vekovú štruktúru lekárov rozdelených podľa krajov nám najhoršie vychádza Banskobystrický kraj, kde má vek 60+ takmer tretina všetkých lekárov, a to 31,5 %, čo prevyšuje národný priemer takmer o 5 percentuálnych bodov. Situáciu zhoršuje aj stav, kedy má tento kraj aj vysoký podiel lekárov vo veku 50 – 59 rokov, a to takmer 19 %. Pri sčítaní nám vychádza, že 50 % všetkých lekárov v Banskobystrickom kraji je starších ako 50 rokov. Relatívne dobre nám vychádzajú Prešovský kraj a Žilinský kraj. Najkritickejší stav so starostlivosťou o seniorov vzhľadom na starnúce regióny by mohol mať medzi prvými Banskobystrický kraj vzhľadom na vekovú štruktúru lekárov tohto kraja.

Ešte horší je stav v prípade zubných lekárov. Dramatický počet zubných lekárov vo vekovej kategórii 60+ je vo všetkých krajoch na Slovensku. Napriek zlej situácii vo všetkých krajoch lepšie v tejto záležitosti vychádzajú Košický, Žilinský a Trnavský kraj, kde len jemne prevyšujú 30 % podiel. Najhoršie sú na tom Nitriansky, Banskobystrický a Trenčiansky kraj, ktoré atakujú hranicu 45 % zubných lekárov vo veku 60+. Pri zvyšujúcom sa počte seniorov na Slovensku sa takisto rapídne zvyšuje počet zubných lekárov, ktorí môžu čoskoro odísť do dôchodku, čo vytvorí problém v poskytovaní zubného lekárstva v budúcnosti.

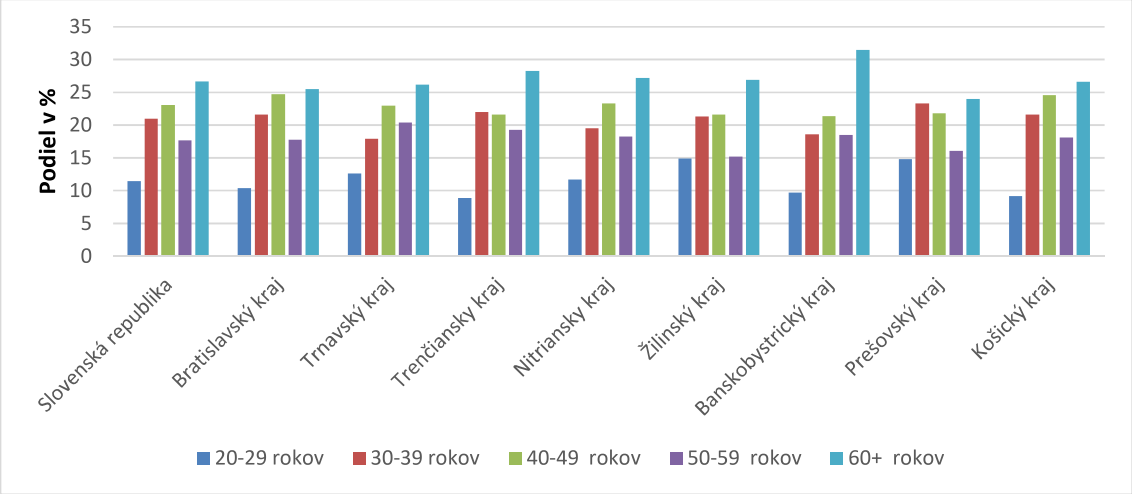

Graf 2 Podiel jednotlivých vekových kategórií na celkovom počte lekárov v krajoch v roku 2018 *(Zdroj: vlastné spracovanie podľa dát z Národného centra zdravotníckych informácií)*

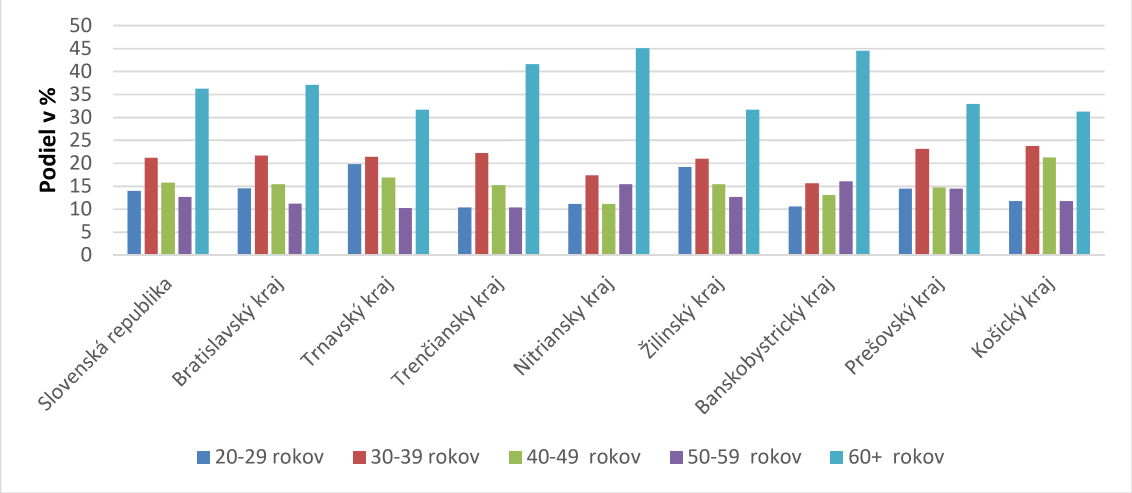

Graf 3 Podiel jednotlivých vekových kategórií na celkovom počte zubných lekárov v krajoch v roku 2018 *(Zdroj: vlastné spracovanie podľa dát z Národného centra zdravotníckych informácií)*

Naďalej na Slovensku stúpa podiel lekárov v dôchodkovom veku, kým podiel mladých doktorov nedosahuje potrebný nárast za pozorované obdobie. Pokiaľ sa trend starnutia aj v slovenskom zdravotníctve nepodarí spomaliť alebo rovno zamedziť, môže nám hroziť celkový kolaps zdravotníctva SR.

5 Záver

Ministerstvo zdravotníctva SR a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR čaká veľká skúška, a to v podobe starnúceho obyvateľstva spolu so starnúcim

zdravotníckym personálom. Dostupné sociálne služby a zdravotná starostlivosť sú už dnes nevyhnutnosťou a ich význam bude časom len narastať. Je preto potrebné, aby štát zabezpečil sociálne služby v dostatočnom rozsahu, kvalite, a to vo všetkých krajoch Slovenska. Pre zabezpečenie kvalitnej zdravotnej starostlivosti pre seniorov je nevyhnutný dostatočný počet vyškoleného zdravotného personálu. Vysoký podiel zdravotníckeho personálu v preddôchodkovom/dôchodkovom veku predstavuje ďalšiu hrozbu pre riadny chod zdravotníckeho systému na Slovensku. Štát by mal neodkladne začať investovať do sociálnych služieb pre seniorov, zabezpečiť dostatočný počet jednotlivých druhov zariadení sociálnych služieb vo všetkých krajoch a prilákať mladých pracovníkov v zdravotníctve na Slovensku. Tieto výzvy budú musieť byť vyriešené a vzhľadom na čím ďalej akútnejší stav sa bude musieť začať aktívne zaoberať touto problematikou nielen samotné ministerstvá, ale aj vláda, keďže dopad starnutia obyvateľstva bude výrazný v rámci celej spoločnosti.

6 Literatúra

Inštitút zamestnanosti (2020). Aký je zdravotný profil Slovenska podľa Európskej komisie. [online, cit. 2020-04-08]. Dostupné na internete: <https://dennikn.sk/blog/1782521/aky-je-zdravotny-profil-slovenska-podla-europskej-komisie>.

Inštitút zamestnanosti (2019a). Hustota sociálnych služieb pre seniorov na Slovensku. [online, cit. 2020-04-08]. Dostupné na internete: <https://iz.blog.sme.sk/c/519371/hustota-socialnych-sluzieb-pre-seniorov-na-slovensku.html>.

Inštitút zamestnanosti (2019b). Kto sa stará o seniorov na Slovensku (1)? [online, cit. 2020-04-08]. Dostupné na internete: <https://dennikn.sk/blog/1606450/kto-sa-stara-o-seniorov-na-slovensku-1>.

Inštitút zamestnanosti (2019c). Legislatívna norma o stave financovania odkázaných občanov u neverejných poskytovateľov zo strany samosprávy v roku 2018. [online, cit. 2020-04-09]. Dostupné na internete: <https://www.iz.sk/download-files/sk/evs/stav-financovania-2018.pdf>.

Inštitút zamestnanosti (2019d). Štvrtina lekárov má vyše 60 rokov. [online, cit. 2020-04-09]. Dostupné na internete: <https://dennikn.sk/blog/1574301/stvrtina-lekarov-ma-vyse-60-rokov>.

Národné centrum zdravotníckych informácií (2019). Pracovníci v zdravotníctve. [online, cit. 2020-04-20]. Dostupné na internete: <http://www.nczisk.sk/Statisticke_vystupy/Tematicke_statisticke_vystupy/Pracovnici_zdravotnictve/Pages/default.aspx>.

Páleník, M. (2012). Inkluzívny trh striebornej ekonomiky. [online, cit. 2020-04-24]. Dostupné na internete: <https://www.iz.sk/download-files/sk/inkluzivny/prispevok-banska-bystrica-2012.pdf>.

Páleník, V. (2009). Strieborná ekonomika ako možné exportné zameranie slovenskej ekonomiky. Aktuálna situácia a potenciál. Bratislava : Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied.

Páleník, V. et al. (2012). Strieborná ekonomika v slovenskom, európskom a svetovom kontexte. Bratislava : Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied.

Priesol, R. (2019). Impact of population ageing on health services: a case study for Slovakia. Forum Statisticum Slovacum 15(2): 18-30.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v časovej verzii predpisu účinnej od 25. 04. 2020 do 31. 12. 2020.

7 Poďakovanie

Tento článok je súčasťou projektu Politiky zamestnanosti č. Z314011L038 realizovaného Inštitútom zamestnanosti. Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa (kód výzvy: OP EVS DOP-PO1-SC1.1-2017-1).